

RYNNA JEZIOR TORZYMSKICH OBSZAR PROJEKTOWANY

Powierzchnia: 306,1 ha

Gmina: Torzym

Formy ochrony przyrody: obszar chronionego krajobrazu „16 - Puszcza nad Pliszką”

Lokalizacja

Obszar „Rynna Jezior Torzymskich” znajduje się niecałe 2 km na południowy-zachód od Torzymba i zajmuje wydłużoną rynną terenową o długości ponad 10 km, rozciągającą się pomiędzy drogą krajową nr 2 w okolicach Boczowa na północy, a drogą wojewódzką nr 138 Gubin – Torzym na południu. Obszar dotąd nie został włączony do sieci Natura 2000, ale na tzw. seminarium biogeograficznym w marcu 2010 r. został uznany za konieczny do włączenia; Polska zobowiązała się wobec Komisji Europejskiej do dokonania tego do września 2012 r.

PRZEDMIOTY OCHRONY W OBSZARZE

Siedliska z załącznika I dyrektywy siedliskowej

Kod	Siedlisko	Ocena ogólna
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic <i>Charateria</i> spp.	B
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	B
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	C
9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	C
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnetion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	C

Gatunki z załącznika II dyrektywy siedliskowej

Kod	Gatunek	Systematyka	Ocena ogólna
1083	<i>Lucanus cervus</i> – jelonek rogacz	chrząszcz	C
1084	<i>Osmoderma eremita</i> – pachnica dębowa	chrząszcz	C
1149	<i>Cobitis taenia</i> – koza	ryba	C

Opis terenu i historia

Obszar zajmuje znajdującą się na Równinie Torzymskiej, rynną polodowcową o długości ponad 10 km wypełnioną ciągiem jezior, torfowisk i lasów. Obszar jest ciekawy zarówno pod kątem przyrodniczym jak i krajobrazowym. W rynnicy znajduje się 7 jezior: Kręc-

ko, Wielicko (Garbicz), Pniewy, Karsienko (Ciemne), Nowe, Wilcze (Jasne) oraz Jezioro (Dzikie).

Część wschodnia rynny położona jest w zwartym kompleksie borów sosnowych stanowiących północną część Puszczy Rzepińskiej. Część zachodnia obszaru znajduje się w krajobrazie lasów i gruntów użytkowanych rolniczo wokół miejscowości Garbicz, która przylega do obszaru od strony zachodniej.

Opis przyrody

Obszar charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, związanymi z dużą różnorodnością siedlisk na stosunkowo niewielkiej powierzchni. Chronione siedliska zajmują łącznie blisko 80% powierzchni obszaru, a dominuje siedlisko - twardowodne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienicowymi (kod 3140) zajmujące łącznie 105 ha. Podczas badań jezior Kręcko, Jasne i Wielicko stwierdzono w nich łącznie aż 9 gatunków ramienic, w tym tak rzadkie gatunki w Polsce jak *Chara polyacantha*, *Ch. rudis* czy *Nitella gracilis* (Pełechaty i inni 2007).

Oprócz jezior ramienicowych dno rynny wypełniają również naturalne jeziora eutroficzne (kod 3150), łągi olszowo-jesionowe (kod 91E0), bory bagienne (kod 91D0) oraz torfowiska przejściowe (kod 7140). Na skarpach rynny znajdują się dobrze wykształcone grądy (kod 9170), kwaśne buczyny (kod 9110) oraz kwaśne dąbrowy (kod 9190), stanowiące miejsca żerowania rzadkich chrząszczy.

Stan zachowania jezior jest dobry, jednak pod względem niektórych parametrów wymagający poprawy. Jeziora te należą do najczystszych i najcenniejszych przyrodniczo zbiorników w województwie lubuskim. Jezioro Jasne oraz Dzikie charakteryzują się występowaniem m.in. szuwarów kłociowych z kłocią wiechowatą *Cladium mariscus*. Odsłonięte brzegi jeziora Dzikiego zasiedlane są przez rzadkiego torfowca *Sphagnum inundatum*. W jeziorze Jasnym stwierdzono występowanie rzadkiego w woj. lubuskim gatunku - jezierzyny morskiej *Najas marina*, a pod względem różnorodności gatunków i zespołów ramienic jezioro to należy do jednych z najcenniejszych w woj. lubuskim. Występujące w rejonie jeziora Dzikiego torfowisko przejściowe ze względu na swoje wysokie walory było proponowane do objęcia ochroną rezerwatową. W okolicach Garbicza znajdują się skupienia starych dębów i lip, będące pozostałością dużego założenia parkowego, z rzadkimi gatunkami chrząszczy saproksylicznych: jelonkiem rogaczem *Lucanus cervus* i pachnicą dębową *Osmoderma eremita*.

Spośród gatunków zwierząt z załącznika II dyrektywy siedliskowej, na terenie obszaru występuje wydra *Lutra lutra*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* oraz rzadka ważka związana z torfowiskami zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Jest to również miejsce łąkowe rzadkich ptaków jak: żuraw *Grus grus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus* gągoł *Bucephala clangula*, zimorodek *Alcedo atthis* i wodnik *Rallus aquaticus* oraz stanowi ważny obszar żerowania bielika *Haliaeetus albicilla*.

Zagrożenia

Najważniejszym zagrożeniem jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa stanowiąca zagrożenie dla jezior ramienicowych, plany zabudowy rekreacyjnej oraz silna presja turystyczna, szczególnie w okolicach Garbicza oraz Torzymia.

Zalecane sposoby ochrony

Dla zachowania niskiej trofii jezior potrzebnej dla istnienia ramienic, konieczne jest uporządkowanie zarówno gospodarki ściekowej w zakresie ścieków komunalnych jak i zabezpieczenie przed sływem nawozów z okolicznych pól, szczególnie w części północno-zachodniej. Dla skutecznej ochrony obszaru, konieczne jest zachowanie otoczenia jezior wolnego od zabudowy.

Zarządzający terenem

Większość gruntów, z wyjątkiem jezior, znajduje się w zarządzie PGL Lasy Państwowe, w granicach Nadleśnictwa Torzym. W części zachodniej znajdują się większe powierzchnie stanowiące własność prywatną – głównie łąki i użytki rolne.

Marek Maciantowicz

Chcesz wiedzieć więcej?

PEŁECHATY M., PEŁECHATA A., PUKACZ A. 2007. Flora i roślinność ramienicowa na tle stanu trofii jezior Pojezierza Lubuskiego (środkowo-zachodnia) Polska. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Fot. Wojciech Zieleniewski